

SPRAWOZDANIE CZĘŚCIOWE* / KOŃCOWE*¹

z realizacji projektu w ramach art. 36 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych

Sprawozdanie dotyczy działań zrealizowanych i kosztów poniesionych w okresie: od dnia **01 kwietnia 2021 do dnia 31 marca 2022²**

Część I: Dane i informacje o Zleceniobiorcy

Pełna nazwa i adres Zleceniobiorcy (zgodna z aktualnym wypisem z rejestru sądowego)			
Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością „Przystań” im. Jana Pawła II w Tymbarku			
Tymbark		495	34-650
Miejscowość	Ulica	Nr posesji	Kod pocztowy
Tymbark	limanowski	małopolskie	606 508 621
Gmina	Powiat	Województwo	Nr telefonu
Nr i data umowy zawartej z PFRON ZZO/000284/06/D z dnia 09 maja 2019, aneks nr 2 z dnia 30 kwietnia 2021			
Kierunek pomocy 2: zwiększenie samodzielności osób niepełnosprawnych			
Typ projektu (zgodnie z umową) Prowadzenie rehabilitacji w placówce (rehabilitacja ciągła)			
Cel projektu (zgodnie z wnioskiem) Wzrost zakresu samodzielności beneficjentów poprzez kompleksową opiekę rehabilitacyjną (zwiększającą ich kompetencje: ruchowe, małej motoryki, koordynacji, naśladownictwa, integracji sensorycznej, komunikacji, samoobsługi, funkcji poznawczych, umiejętności społecznych, radzenia sobie z negatywnymi emocjami, u najbardziej poszkodowanych – minimalizowane skutków postępu choroby) oraz wsparcie ich rodzin.			
Nazwa projektu (zgodnie z umową) „Szansa na rozwój – szansą na niezależność”			
Termin realizacji projektu od dnia 01 kwietnia 2021 do 31 marca 2022 r.			

* Niepotrzebne skreślić.

¹ W przypadku umów wieloletnich sprawozdanie końcowe sporządzane jest każdorazowo po zakończeniu danego okresu finansowania projektu.

² Należy wpisać dzień, miesiąc, rok.

Część II. Sprawozdanie merytoryczne

Uwaga! w sprawozdaniu końcowym informacje należy podać narastająco.

1. Opis wykonania projektu

Opis musi zawierać szczegółową informację o zrealizowanych działaniach zgodnie z ich układem zawartym we wniosku. W opisie konieczne jest uwzględnienie wszystkich zaplanowanych działań, określenie zakresu w jakim zostały one zrealizowane i wyjaśnienie ewentualnych odstępstw w ich realizacji, zarówno w odniesieniu do zakresu jak i harmonogramu realizacji. Jeżeli faktycznie osiągnięte wartości wskaźników ewaluacji projektu (wykazane w Części II Pkt 3 niniejszego sprawozdania) są wyższe albo niższe od wartości tych wskaźników zaplanowanych we wniosku, Zleceniobiorca zobowiązany jest przedstawić wyjaśnienia w tym zakresie.

W opisie należy wskazać działania, które zostały powierzone wykonawcom zewnętrznym.

Uwaga! Na dzień złożenia do PFRON sprawozdania z realizacji projektu (częściowego lub końcowego) dane wprowadzone przez Zleceniobiorcę do aplikacji Ewidencja Godzin Wsparcia muszą być kompletne w odniesieniu do zakresu zrealizowanych działań merytorycznych w projekcie, przedstawionych przez Zleceniobiorcę w sprawozdaniu.

Oddziaływaniami projektu objęte zostało 99 osób. Beneficjenci to głównie dzieci i młodzież z różnorodnymi typami potwierdzonych orzeczeniem niepełnosprawności, zamieszkujący tereny wiejskie, przede wszystkim powiatu limanowskiego. Uczestniczyli oni w następujących formach wspomagania:

- 1. Usprawnianie sensoryczno-motoryczne (sensomotoryczne) – w zajęciach tej formy udział brało 86 beneficjentów, przepracowano 5.892,83 godziny zajęć** zmierzających – poprzez poprawę działania utraconych na skutek choroby funkcji narządów, układów lub całego ustroju – do osiągnięcia jak najwyższej możliwej do uzyskania sprawności w zakresie integrowania napływających bodźców, eliminowania nieprawidłowych reakcji, zachowań oraz trudności w przetwarzaniu informacji, a przez to – zyskanie poprawy samodzielności życiowej osoby z niepełnosprawnością dającej niezależność w codziennym funkcjonowaniu i przygotowanie beneficjenta do uczestniczenia w normalnym życiu rodzinnym i społecznym. W zajęciach wykorzystywano: ćwiczenia z użyciem systemu Kinect VAST, ćwiczenia z użyciem platformy balansowej SIGMA – urządzenia do treningu propriocepcji i równowagi, zajęcia integracji sensoryczno-motorycznej (wykorzystanie elementów terapii SI), mające na celu prawidłową organizację wrażeń sensorycznych, ćwiczenia w kombinezonie Thera-Togs, ćwiczenia koordynacji wzrokowo-ruchowej – zdolności, która pozwala na wykonanie czynności wymagających jednoczesnego użycia oczu i rąk, ćwiczenia z przyrządami thera band stosowane szczególnie przy obniżaniu granic bólowych, poprawie reakcji równoważnych i profilaktyce upadków, kinesiotapingu - stosowane w celu złagodzenia bólu, a także zapobiegania kontuzjom przy zaburzeniach integracji sensorycznej, trening funkcjonalny na wózku aktywnym, zajęcia prowadzone metodami neurorozwojowymi: NDT-Bobath i PNF, ćwiczenia bierne, czynno-bierne, wspomagane, oddechowe, masaż, zabiegi fizykalne. Zajęcia miały charakter indywidualny. W przypadku beneficjentów z największymi problemami (mocne ograniczenia ruchowe, duża spastyka, zachowania trudne, pokaźna masa ciała) sesje prowadzone były z udziałem dwóch terapeutów.
- 2. Hipoterapia – udział w zajęciach wzięło 12 osób, przeprowadzono 75 godzin zajęć.** Miały one na celu rozwijanie sfery ruchowej osoby z niepełnosprawnością (w zakresie kontroli posturalnej, równowagi, koordynacji wzrokowo - ruchowej), kształtowane innych

funkcji życiowych, w tym szczególnie – psychicznej, emocjonalnej, poznawczej i społecznej, pozwalające na zdobycie większej pewności siebie w podejmowaniu samodzielnej aktywności życiowej na poziomie adekwatnym do możliwości beneficjenta.

Prowadzona była w formie zajęć indywidualnych na koniu i przy koniu, zmierzających do:

- poprzez zajęcia na koniu: uzyskania regulacji napięcia mięśniowego, hamowania nie w pełni zintegrowanych odruchów tonicznych, korekcji wad postawy, w zależności od ćwiczeń – relaksacji lub aktywizacji OUN,
- poprzez kontakt z ciałem konia: aktywizowania sfery sensomotorycznej – odczuwanie ciepła, zapachów, różnorodnej faktury ciała zwierzęcia, świadomości swojego ciała, jego położenia w przestrzeni, planowania ruchów.

Również - doświadczenia samodzielności, sukcesu, satysfakcji, radości, dowartościowania, opanowywania niepożądanych emocji i zachowań, wzmacniania emocji i zachowań pozytywnych.

- 3. Terapia logopedyczna – jej oddziaływaniem objęte zostały 32 osoby, które uczestniczyły w 1189,5 godzinach zajęć** mających na celu nabywanie przez beneficjentów umiejętności poprawnego połykania śliny i pokarmów, poprawę sprawności aparatu artykulacyjnego, poznanie prawidłowej techniki oddychania, naukę komunikowania się, zdobywanie umiejętności różnicowania dźwięków mowy, uczenie się poprawnego reagowania na bodźce: słuchowe, wzrokowe, dotykowe, poznanie alternatywnych technik porozumiewania się z otoczeniem, zdobywanie zdolności manipulacyjnych obu rąk, rozwinięcie słownika czynnego i biernego.

Wsparcie prowadzone było w oparciu o różnorodne metody stosowane w nowoczesnej neurologopedii, zmierzające do poprawienia sprawności w zakresie mowy czynnej i biernej, a także – w razie potrzeby – nauki alternatywnych sposobów komunikacji, a poprzez usprawnienie form komunikacji z otoczeniem podniesienie jakości funkcjonowania beneficjentów w środowisku.

Terapia prowadzona była w formie indywidualnych zajęć dostosowanych do potrzeb danego pacjenta.. W czasie terapii wykonywane były ćwiczenia usprawniające aparat artykulacyjny (m.in. język, wargi, żuchwę, podniebienie), ćwiczenia oddechowe, stymulacja rozwoju mowy i wyrównywanie opóźnień rozwoju mowy oraz podnoszenie sprawności językowej, rozwijany był słownik bierny i czynny beneficjenta, stymulowany słuch (ćwiczenia wrażliwości słuchowej, ćwiczenia rytmizujące, ćwiczenia słuchu fonemowego – zdolności precyzyjnego różnicowania dźwięków mowy) oraz koordynacja wzrokowo-ruchowa, percepcja wzrokowa. Kształtowane były prawidłowe czynności fizjologiczne w obrębie aparatu mowy (tj. połykanie, żucie, odgryzanie). Prowadzono również ćwiczenia mające na celu:

- rozwijanie umiejętności budowania dłuższych wypowiedzi,
- rozwijanie umiejętności rozumienia wypowiedzi słownych,
- uzyskanie prawidłowej artykulacji poszczególnych głosek,
- kształtowanie swobodnej wypowiedzi beneficjenta.

- 4. Terapia pedagogiczna – w jej ramach przepracowano 1206,75 godzin, prowadząc zajęcia z 27 osobami.** Celem zajęć była poprawa jakości funkcjonowania beneficjentów w usprawnianych sferach, aby mogli uczestniczyć w życiu środowiska w miarę samodzielnie, na poziomie adekwatnym do swoich możliwości. Skierowana była do osób ujawniających różnego rodzaju nieprawidłowości rozwoju i zachowania, u których stymulowano i usprawniano rozwój funkcji psychomotorycznych poprzez odpowiednio dobrane ćwiczenia podnoszące poziom umiejętności w poszczególnych sferach funkcjonowania. Zasady obowiązujące w terapii to: indywidualizacja środków i metod oddziaływania, powolne stopniowanie trudności, ćwiczenie przede wszystkim funkcji

najgłębiej zaburzonych i najslabiej opanowanych umiejętności, kompensacja zaburzeń - łączenie ćwiczeń funkcji zaburzonych z ćwiczeniami funkcji prawidłowych w celu tworzenia właściwych mechanizmów kompensacyjnych, ciągłość oddziaływania psychoterapeutycznego. Praca prowadzona była w formie zajęć indywidualnych z dzieckiem, głównie w oparciu o elementy pedagogiki Montessori, integracji sensorycznej oraz kinezylogii edukacyjnej.

- 5. Terapia zajęciowa – objęto nią 8 osób, przeprowadzono 480 godzin zajęć** zmierzających do uzyskania stanu odprężenia, rozładowania napięcia psychicznego i mięśniowego, rozluźnienia, wyciszenia, świadomego obniżenia aktywności myślowej, wyrażania przeżyć tłumionych i nieuświadomionych, odreagowania napięć i emocji, ale też wyzwalania emocji i uczuć, dostarczania tematów do rozmów, nowego spojrzenia na własne problemy, możliwości odczuwania pełni cielesności, ekspresji, identyfikacji, samoświadomości, co ułatwia nawiązywanie kontaktów z otoczeniem, podnoszenia samooceny, wspierania beneficjentów w wyborze działań, mobilizowania ich do samodzielnego podejmowania aktywności i dążenia do czynnego udziału w życiu codziennym.

Wykorzystywane podczas zajęć formy terapii to: ergoterapia, arteterapia, biblioterapia, choreoterapia, muzykoterapia, poezjo terapia, sylwoterapia, terapia ruchem, ludoterapia, zajęcia relaksacyjne.

- 6. Trening funkcjonowania codziennego – uczestniczyło w nim 18 osób, zrealizowano 816,5 godzin zajęć** mających na celu nabywanie, rozwijanie i podtrzymywanie umiejętności niezbędnych do w miarę samodzielnego (na poziomie możliwym do osiągnięcia) funkcjonowania społecznego oraz samoobsługi osób z różnego rodzaju niepełnosprawnością. Trening zawierał dwa aspekty: naukę umiejętności samoobsługowych oraz nabywanie i doskonalenie kompetencji społecznych. W związku ze zróżnicowaniem możliwości funkcjonalnych beneficjentów trening był zindywidualizowany, a poszczególne techniki dobierane odpowiednio do poziomu potencjalnych możliwości opanowania przez nich poszczególnych czynności. W zależności od poziomu umiejętności doskonalone były sposoby i techniki samoobsługi w wykonywaniu czynności "dnia codziennego" - mycie, ubieranie, wizyty w toalecie, spożywanie, przygotowywanie prostych posiłków, bezpieczna obsługa podstawowych urządzeń domowych, kształtowanie orientacji przestrzennej oraz umiejętności poruszania się w najbliższym otoczeniu, stosowanie zasad savoir vivre'u przy stole i w innych sytuacjach społecznych, trening budżetowy (nauka rozpoznawania nominałów pieniężnych, gospodarowania własnymi środkami finansowymi, załatwiania drobnych spraw urzędowych, planowanie i realizowanie drobnych zakupów), wykonywanie podstawowych prac porządkowych, rozwijanie świadomości proekologicznej, nabywanie umiejętności ubierania się z zachowaniem zasad estetyki oraz właściwego doboru stroju do okazji pogody, itp. W zakresie treningu funkcjonowania społecznego rozwijane były: umiejętność prawidłowego nawiązywania i podtrzymywania kontaktu, właściwego reagowania na krytykę i ocenę, podejmowanie inicjatywy, asertywne reagowanie w sytuacjach trudnych, nawiązanie i utrzymywanie powszechnie akceptowanych interakcji społecznych, wyjaśnianie znaczenia preferowanych społecznie norm, motywowanie do funkcjonowania w oparciu o własne możliwości, kształcenie umiejętności współpracy i komunikowania się w grupie na zasadach otwartości, partnerstwa, wzajemności i solidarności; rozwijanie zainteresowań, umiejętności prawidłowego korzystania z różnych form spędzania czasu wolnego, dostarczanie informacji na własny temat (wiek, płeć, miejsce zamieszkania, dokładny adres, rodzina...), ćwiczenia w orientacji własnego ciała i ćwiczenia manipulacyjne, nauka podpisywania się (graficzna prezentacja), nauka werbalizowania podstawowych potrzeb i sposobów ich realizacji.

- 7. Terapia Biofeedback – objęto nią 16 osób, przepracowano 840 godzin.** Ćwiczenia te miały za zadanie zmniejszać napięcie psychofizyczne, uczyć kontroli nad reakcjami własnego ciała, a także zmieniać dotychczasowe niekorzystne dla codziennego funkcjonowania nawyki beneficjentów. Jej zadanie to również minimalizowanie zaburzeń depresyjnych - tak częstych wśród osób z niepełnosprawnością. Ćwiczenia w terapii Biofeedback, oparte na biologicznym sprzężeniu zwrotnym - umożliwiały zmianę charakterystyk własnych fal mózgowych poprzez korzystanie z otrzymywanych zwrotnie informacji o przebiegu pracy mózgu, pozwalały na wyregulowanie i naturalną ich optymalizację oraz utrwalenie tego stanu w mózgu osoby trenującej. Terapeuta pomagał trenującemu zrozumieć, w jaki sposób świadomie może kierować i kontrolować pracę swojego mózgu. Wyregulowanie aktywności fal mózgowych i czynności fizjologicznych organizmu pozwalały na „normalizację” zachowania i osiągnięcia wyższej koncentracji, lepszych efektów funkcjonalnych, przy mniejszym wydatkowaniu energii. Pomagały także w zmniejszeniu poziomu stresu, lęku, wpływały na poprawę relacji społecznych oraz wzrost poziomu samooceny. Wzajemne oddziaływania na siebie ciała i psychiki pozwalały modyfikować zachowania oraz uczyć kontroli nad reakcjami, co przekładało się na ogólne funkcjonowanie w życiu codziennym.
- 8. Wsparcie psychologiczne – skorzystały z niego 2 osoby, uczestnicząc w 60 godzinach zajęć.** Wsparcie to miało na celu udzielenie jego uczestnikom pomocy w poradzeniu sobie z trudną sytuacją wynikającą z zaburzenia sprawności, zdefiniowaniu istoty trudności, zrozumieniu sytuacji, dotarciu do emocji, które się z nią wiążą, zwiększeniu zdolności do prawidłowego wypełniania swoich funkcji i wyzwoleniu wewnętrznej siły, by poradzić sobie z problemem, poprawę funkcjonowania psychoemocjonalnego beneficjentów oraz wywołanie pozytywnych zmian w relacjach z najbliższymi, w funkcjonowaniu ich środowiska rodzinnego.
- 6. Warsztaty psychoedukacyjne dla beneficjentów oraz ich rodziców/opiekunów – przeprowadzono 3-dniowy po 6 godz. cykl zajęć warsztatowych dla 15 beneficjentów i 15 rodziców (288 godz. udzielonego wsparcia),** poświęconych nabywaniu przez beneficjentów i ich rodziców praktycznych umiejętności sprzyjających nawiązywaniu relacji i prowadzeniu efektywnej komunikacji, a poprzez to kształtowaniu prawidłowych relacji, umiejętności rozpoznawania, właściwego kierowania, akceptacji i wyrażania uczuć i radzenia sobie z nimi, dostrzegania i zaspokajania potrzeb własnych czy najbliższych, wyrażania życzeń, oczekiwań, poznawania sposobów zachęcania innych do współdziałania, doceniania ich, podnoszenia samooceny, a także zapobieganiu lub minimalizowaniu skutków syndromu wypalenia sił u rodziców/opiekunów. Ważnym, cieszącym się ogromnym zainteresowaniem uczestników, okazał się blok tematyczny dotyczący radzenia sobie ze stresem powodowanym pandemią i jej skutkami. Wspólna rodzic-dziecko forma warsztatów pozwoliła terapeutom na poszerzenie procesu diagnostycznego poprzez obserwację zachowań beneficjentów i ich opiekunów, relacji ich łączących, w naturalnych sytuacjach codziennych, czyli takich, które nie są możliwe do zaobserwowania w trakcie zajęć rehabilitacyjnych.
- 7. Wspomaganie interesów osób z niepełnosprawnością – w ramach tej formy wsparcia przepracowano 160,25 godzin, z różnych postaci pomocy skorzystało 15 osób.** Ta forma służyła zaspokojeniu innych niż wymienione w pozostałych formach wsparcia potrzeb beneficjentów m.in. były to: wspieranie osób z niepełnosprawnością i ich rodzin w sytuacji nieprzestrzegania przysługujących im praw, pomoc w rozwiązywaniu problemów wynikających z niepełnosprawności, udzielanie informacji na temat przysługujących uprawnień, dostępnych usług, sprzętu rehabilitacyjnego oraz pomocy technicznej dla osób

z niepełnosprawnością, włączanie się w akcję informacji o problemach tego środowiska, ułatwianie osobom z niepełnosprawnością i ich rodzinom dostępu do sprzętu specjalistycznego oraz pomocniczego, pomoc w docieraniu do specjalistów zajmujących się leczeniem, usprawnianiem osób z deficytami, prowadzenie „giełdy wymiany” (sprzęt specjalistyczny, odzież, pomoce edukacyjne, zabawki), prowadzenie wypożyczalni podstawowego sprzętu rehabilitacyjnego.

8. Dogoterapia – w 60 godzinach terapii uczestniczyło 24 beneficjentów. Ze względu na specyficzne potrzeby i możliwości uczestników terapii, zajęcia dzielone były na 3 podstawowe kategorie:

- Aktywność z udziałem psa - wszelkie rodzaje aktywności, w których uczestniczyli człowiek i zwierzę razem. Opierały się one przede wszystkim na swobodnym kontakcie i zabawie z psem, pozwalając uwolnić pozytywne emocje, nakłaniając do aktywności i spontaniczności. Celem tej formy pracy było motywowanie do działania oraz dostarczanie różnego rodzaju bodźców sprzyjających rozwojowi.
- Terapia z udziałem psa - planowe i celowe działanie, pozbawione przypadkowych ćwiczeń. Terapeuta po zapoznaniu się z rodzajem niepełnosprawności pacjenta dobierał ćwiczenia tak, żeby spełniały odpowiedni terapeutyczny cel. Zwierzę miało na tych zajęciach jasno określone miejsce i prezentowało te zachowania, o które w danej chwili prosił je terapeuta. Głównym celem tych zajęć była poprawa zaburzonych funkcji pacjenta.
- Edukacja z udziałem psa - poszerzająca funkcje poznawcze pacjenta oraz zwiększająca jego wiedzę na wybrane tematy. Pies pełnił tu rolę motywującą do zdobywania wiedzy lub asystował przy wykonywaniu poszczególnych ćwiczeń.

9. Ogólnorozwojowe usprawnianie fizyczne – udział w nim wzięło 9 beneficjentów, przepracowano 240 godzin. Głównym celem tych zajęć było rozwijanie wszechstronnych umiejętności ruchowych beneficjenta, poprawa ogólnej kondycji fizycznej, wzmocnienie układu kostno-stawowego, zapobieganie otyłości i ociążałości, rozwijanie cech motoryki: siły, zręczności, szybkości, wytrzymałości, kształtowanie spostrzegawczości, koncentracji, uwagi, orientacji przestrzennej, szybkiej i celowej reakcji. Ponadto zajęcia miały wpływ na kształtowanie wytrwałości, systematyczności, możliwości samokontroli i samooceny, na podniesie poczucia własnej wartości, wiary we własne siły, wyrobienie nawyków dbania o formę fizyczną, aktywnego spędzania czasu. Zajęcia prowadzone były indywidualnie w różnych formach: rozgrzewka ogólnorozwojowa, ćwiczenia z różnymi przyborami – stopy, piłki, hantle, skakanki, ćwiczenia rozciągające, relaksacyjne.

Program zajęć dostosowywany był na bieżąco do aktualnych potrzeb i możliwości psychofizycznych konkretnego uczestnika.

10. Grupowe zajęcia rozwijające kompetencje społeczne – w ramach tej formy wsparcia zorganizowano sześć spotkań: *Dziecięce gry i zabawy – udzielono 60 godz. wsparcia, Powitanie lata – udzielono 60 godz. wsparcia, Świat ogrodów – udzielono 70 godz. wsparcia, Pożegnanie lata – udzielono 70 godz. wsparcia, Barwy jesieni – udzielono 60 godz. wsparcia, Tradycje świąteczne – udzielono 40 godz. wsparcia.* W każdym spotkaniu uczestniczyło 15 beneficjentów – w sumie 37 osobom udzielono 360 godz. wsparcia

Celem tej formy wsparcia było zacieśnienie znajomości wśród beneficjentów programu i ich rodzin, budowanie u nich poczucia przynależności do wspólnoty, ponadto służyć miała ona przełamaniu monotonii dnia codziennego, przyczynić się do poszerzenia zakresu kompetencji społecznych beneficjentów, radzenia sobie przez nich w sytuacjach aktywności społecznej oraz do budowania u nich poczucia samodzielności, poczucia sprawstwa. Z kolei terapeutom pracującym na co dzień z beneficjentami dawała możliwość obserwacji ich aktywności w warunkach naturalnych oraz zaobserwowania innych zjawisk – np. relacji

rodzinnych, umiejętności wchodzenia w relacje społeczne, umiejętności wykorzystania nabytych w trakcie terapii kompetencji.

11. Felinoterapia – w 60 godzinach wsparcia w ramach tej formy zorganizowano zajęcia dla 15 beneficjentów. Ich celem było zaspokojenie potrzeb emocjonalnych beneficjentów poprzez prowadzenie zajęć terapeutycznych z udziałem kota, a ponadto: poprawa komunikacji, wypracowanie umiejętności okazywania uczuć i emocji, poprawa koncentracji, niwelowanie wewnętrznych zahamowań, poprawa nastroju i samopoczucia, podwyższenie poczucia bezpieczeństwa, obniżenie poziomu stresu i lęku beneficjentów. Terapia opierała się na założeniu, że kontakt ze zwierzęciem przyczynia się do poprawy zdrowia fizycznego i psychicznego człowieka, dzięki czemu zwiększają się przede wszystkim możliwości poznawcze i odczuwanie polisensoryczne pacjenta. Działania terapeutyczne dążyły do przełamywania różnego rodzaju ograniczeń, ułatwiania komunikacji, rozwijania zdolności okazywania uczuć i emocji, zmniejszania poczucia samotności, prowokowania zainteresowania pacjentów oraz stymulowania licznych funkcji sensorycznych poprzez dźwięki, pozy, zapach, dotyk.

W sumie w trakcie trwania projektu udzielono 11.728,83 godz. wsparcia. Mimo wysiłków dostosowania pracy do panujących warunków epidemicznych, nie udało się w pełni wypracować zaplanowanej ilości godzin – różnica wynosi 145,91 godz.

2. Stopień realizacji zakładanego celu projektu *(należy wypełnić w sprawozdaniu końcowym)*

Czy zakładany cel projektu został osiągnięty w wymiarze określonym we wniosku? Jeśli nie – dlaczego?

Realizacja zadania pozwoliła na objęcie stałą, wieloaspektową opieką rehabilitacyjną 99 osób z różnego rodzaju niepełnosprawnościami, głównie dzieci i młodzieży. Wszystkie działania podejmowane w ramach projektu dążyły do podniesienia jakości ich życia, ze szczególnym uwzględnieniem nabywania umiejętności samodzielności w zakresie możliwym do osiągnięcia dla danej jednostki na aktualnym poziomie jej rozwoju. W wyniku realizacji zadań projektu osiągnięto wzrost zakresu samodzielności beneficjentów, zwiększając ich kompetencje w obszarach funkcjonowania codziennego, umiejętności społecznych, radzenia sobie z negatywnymi emocjami, u najbardziej poszkodowanych – minimalizowano skutki postępu choroby, na poziomie adekwatnym do przyjętych w każdym z IPD założeń. Cel projektu został osiągnięty w zakładanym zakresie.

3. Wskaźniki ewaluacji projektu *(należy wypełnić w sprawozdaniu końcowym)*

Uwaga! Poniższa tabela nie dotyczy projektów w których zgłoszone zostało wyłącznie zadanie pn. „utrzymanie psów asystujących”.

Faktycznie osiągnięte wartości wskaźników należy podać w oparciu o dane wynikające z ewidencji godzin wsparcia.

L.p.	Nazwa wskaźnika	Wartość wskaźnika zaplanowana we wniosku stanowiącym załącznik do umowy	Wartość wskaźnika faktycznie osiągnięta
I.	Wskaźnik nakładu		
	Iloraz kwoty dofinansowania oraz liczby godzin wsparcia udzielonego.	70,50	70,08
II.	Wskaźnik produktu		
	Średnia liczba godzin wsparcia udzielonego jednemu beneficjentowi ostatecznemu projektu.	122,42	118,48
III.	Wskaźnik rezultatu		
	Liczba beneficjentów ostatecznych projektu, którzy rozwinęli kompetencje lub nabyli umiejętności określone dla nich indywidualnie jako cel działań rehabilitacyjnych w IPD.	97	99
IV.	Krótki opis spodziewanego/osiągniętego przez Zleceniobiorcę oddziaływania projektu		
	<p>W wyniku prowadzonych w ramach projektu oddziaływań rehabilitacyjnych u zdecydowanej większości beneficjentów odnotowano poprawę funkcjonowania. W grupie osób z postępującym regresem, powodowanym rozwojem choroby, udało się utrzymać funkcjonowanie na dotychczasowym poziomie lub też zminimalizować skutki postępu degradacji organizmu (np. przy rdzeniowym zaniku mięśni). Tym samym – osiągnięto zakładany poziom oddziaływania projektu.</p>		

Uwaga! Poniższą tabelę należy wypełnić w przypadku projektów w których zgłoszone zostało wyłącznie zadanie pn. „utrzymanie psów asystujących”.

L.p.	Nazwa wskaźnika	Kategoria danych niezbędnych do wyliczenia wartości wskaźnika	Wartość wskaźnika zaplanowana we wniosku stanowiącym załącznik do umowy	Wartość danych faktycznie osiągnięta
I.	Wskaźnik nakładu			
	Miesięczny koszt utrzymania jednego psa asystującego, tj. iloraz kwoty dofinansowania oraz liczby psów asystujących, których utrzymanie dofinansowane jest w ramach projektu a także liczby miesięcy, których dotyczą koszty utrzymania psów asystujących.	Kwota dofinansowania		
		Liczba psów asystujących		
II.	Opis czy korzystanie z pomocy psa asystującego wpływa na aktywność beneficjenta ostatecznego projektu w życiu społecznym			

4. Beneficjenci ostateczni projektu

Liczba osób niepełnosprawnych, którzy zostali objęci wsparciem:					
	Orzeczenie o niepełnosprawności	Stopień niepełnosprawności			Razem:
		znaczny	umiarkowany	lekki	
Dzieci i młodzież niepełnosprawna	61	6	1	1	69
Dorosłe osoby niepełnosprawne	X	24	6	0	30
Razem:	61	30	7	1	99

Część III. Sprawozdanie finansowe

Uwaga! w sprawozdaniu końcowym informacje należy podać narastająco.

1. Informacje ogólne

A.	Całkowite koszty projektu (koszty kwalifikowalne oraz koszty które zgodnie z warunkami kwalifikowalności kosztów nie mogą zostać wykazane w budżecie projektu): 881.581,45 zł (słownie: osiemset osiemdziesiąt jeden tysięcy pięćset osiemdziesiąt jeden złotych 45/100)
B.	Koszt realizacji projektu w obszarze kosztów kwalifikowalnych: 866.016,60 zł (słownie: osiemset sześćdziesiąt sześć tysięcy szesnaście złotych 60/100)
C.	Kwota przekazana przez PFRON: 837.191,66 zł (słownie: osiemset trzydzieści siedem tysięcy sto dziewięćdziesiąt jeden złotych 66/100)
D.	Kwota środków PFRON faktycznie wykorzystana na realizację projektu: 821.953,88 zł (słownie: osiemset dwadzieścia jeden tysięcy dziewięćset pięćdziesiąt trzy złote 88/100) w tym: koszty bieżące: 805.233,88 zł (słownie: osiemset pięć tysięcy dwieście trzydzieści trzy złote 88/100) koszty inwestycyjne: 16.720,00 zł (słownie: szesnaście tysięcy siedemset dwadzieścia złotych 00/10)

<p>E.</p>	<p>Informacja o źródłach finansowania wkładu własnego (<i>należy wypełnić odrębnie dla każdego ze źródeł</i>): Nazwa źródła: wpłaty z tyt. 1% podatku dochodowego od osób fizycznych Kwota wydatkowana w obszarze kosztów całkowitych: 20.000,00 zł (słownie: dwadzieścia tysięcy złotych 00/100) Kwota wydatkowana w obszarze kosztów kwalifikowanych: 5.000,00 zł (słownie: pięć tysięcy złotych 89/100)</p> <p>Nazwa źródła: wolontariat Kwota wydatkowana w obszarze kosztów całkowitych: 21.600,00 zł (słownie: dwadzieścia jeden tysięcy sześćset złotych 00/100) Kwota wydatkowana w obszarze kosztów kwalifikowanych: 21.600,00 zł (słownie: dwadzieścia jeden tysięcy sześćset złotych 00/100)</p> <p>Nazwa źródła: darowizny Kwota wydatkowana w obszarze kosztów całkowitych: 18.027,57 zł (słownie: osiemnaście tysięcy dwadzieścia siedem złotych 57/100) Kwota wydatkowana w obszarze kosztów kwalifikowanych: 17.462,72 zł (słownie: siedemnaście tysięcy czterysta sześćdziesiąt dwa złote 72/100)</p> <p>W przypadku kilku źródeł finansowania wkładu własnego: kwota razem wkładu własnego w obszarze kosztów kwalifikowalnych: 44.062,72 zł (słownie: czterdzieści cztery tysiące sześćdziesiąt dwa złote 72/100)</p>		
<p>F.</p>	<p>Kwota dofinansowania zwrócona na rachunek bankowy PFRON (<i>środki niewykorzystane</i>): 15.237,78 zł (słownie: piętnaście tysięcy dwieście trzydzieści siedem złotych 78/100) Data zwrotu środków (<i>dzień, miesiąc, rok</i>): 30.03.2022 Kwota odsetek bankowych powstałych na rachunku bankowym Zleceniobiorcy wydzielonym dla środków otrzymywanych z PFRON, zwrócona na rachunek bankowy PFRON: 0,00 zł (słownie złotych: zero 00/100) Data zwrotu środków (<i>dzień, miesiąc, rok</i>):</p>		
<p>G.</p>	<p>Liczba wolontariuszy zaangażowanych w realizację projektu: 19 Łączna liczba godzin pracy wolontariuszy w okresie realizacji projektu: 630 Koszty ubezpieczenia, wyżywienia, zakwaterowania i przejazdów wolontariuszy: 0,00 zł (słownie złotych: zero)</p>		
<p>H.</p>	<p>Jako personel administracyjny i/lub merytoryczny projektu zatrudnione zostały także osoby niepełnosprawne (<i>przy właściwej odpowiedzi należy wstawić znak „X”</i>) Liczba zatrudnionych osób niepełnosprawnych:</p>	<p>tak:</p>	<p>nie: X</p>

2. Zestawienie kosztów realizacji projektu – należy sporządzić zgodnie z wzorem stanowiącym:

- a) załącznik nr 1A do niniejszego sprawozdania – w sytuacji gdy koszty pośrednie rozliczane są na podstawie rzeczywiście poniesionych kosztów³,
- b) załącznik nr 1B do niniejszego sprawozdania – w sytuacji gdy koszty pośrednie rozliczane są na podstawie ryczału³.

3. Uwagi mogące mieć znaczenie przy ocenie realizacji budżetu projektu

Zgodnie z zapisami w umowie oraz w związku z powstałymi oszczędnościami dokonano następujących przesunięć środków finansowych:

1. z pozycji 3.1.1 przeniesiono kwotę 15,00 zł do pozycji 5.1.2.
2. z pozycji 2.1.4 przeniesiono kwotę 1.090,00 zł do pozycji 5.1.3
3. z pozycji 3.1.1 przeniesiono kwotę 976,50 zł do pozycji 6.1.2
4. z pozycji 2.1.3 przeniesiono kwotę 4.795,49 do pozycji 4.1

W trakcie realizacji projektu wystąpiły problemy wynikające z uwarunkowań powodowanych epidemią COVID-19 – liczne absencje beneficjentów, zwolnienia chorobowe personelu, co spowodowało brak możliwości wypracowania pełnego zakresu godzin wsparcia – różnica wynosi 145,91 godz. wsparcia.

Założeniem projektu było, że jego oddziaływaniami objęci zostaną wszyscy potrzebujący takiej pomocy, stąd zamiast zakładanego wskaźnika rezultatu 97, wyniósł on 99.

Z powodu zadziałania obu powyższych przesłanek łącznie wskaźnik produktu wyniósł 118,48 godz./beneficjenta.

Spowodowało to też obniżenie wskaźnika nakładu do 70,08 zł/godz.

Oświadczam/y, że:

- 1) od daty zawarcia umowy nie zmienił się status prawny Zleceniobiorcy,
- 2) wszystkie podane w niniejszym sprawozdaniu informacje są zgodne z aktualnym stanem prawnym i faktycznym,
- 3) zamówienia na dostawy, usługi i roboty budowlane za środki finansowe PFRON, zostały dokonane zgodnie z przepisami ustawy Prawo zamówień publicznych,
- 4) wszystkie kwoty wymienione w zestawieniu kosztów realizacji projektu (załącznik nr 1A/1B do sprawozdania) zostały faktycznie poniesione; wszelkie płatności publiczno-prawne wynikające z odrębnych przepisów, związane z przedstawionymi w rozliczeniu dowodami księgowymi zostały opłacone,
- 5) przedstawione w zestawieniu dowody księgowe zostały sprawdzone pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym,
- 6) przyjęto do ewidencji uzyskane środki trwałe i inne składniki majątku, zgodnie z obowiązującymi przepisami,
- 7) dowody księgowe dokumentujące zdarzenia dotyczące realizacji projektu, zostały opatrzone klauzulami wymaganymi zgodnie z umową o zlecenie realizacji zadań,

³ Zestawienie nie jest przedstawiane do sprawozdania częściowego sporządzanego w terminie 30 dni od dnia zakończenia roku budżetowego (w sytuacji gdy okres realizacji projektu wykracza poza rok budżetowy).

- 8) koszty przedstawione w załączniku nr 1A/1B do sprawozdania nie zostały dofinansowane ze środków PFRON w ramach innego projektu (w tym z samorządu województwa lub z samorządu powiatowego),
- 9) nie zostały przekroczone limity, o których mowa w art. 9 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie – *dotyczy Zleceniobiorców, którzy realizują projekt w ramach działalności odpłatnej,*
- 10) koszty wynagrodzeń osób niepełnosprawnych zatrudnionych do realizacji projektu zostały podane z uwzględnieniem zasady iż za kwalifikowalną uznaje się kwotę wynagrodzenia pomniejszoną o miesięczne dofinansowanie do wynagrodzenia tego pracownika uzyskane przez Wnioskodawcę w ramach art. 26a ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych – *dotyczy Zleceniobiorców, którzy zatrudniają osoby niepełnosprawne do realizacji projektu,*
- 11) koszty w ramach projektu poniesione zostały zgodnie z zasadą konkurencyjności – *dotyczy Zleceniobiorców, którzy nie są zobowiązani do stosowania przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych,*
- 12) podczas realizacji projektu, przy przetwarzaniu danych osobowych, przestrzegane były przez Zleceniobiorcę obowiązki Administratora danych osobowych, wynikające z przepisów Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych), oraz ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych,
- 13) wersja papierowa sprawozdania jest identyczna z załączoną wersją elektroniczną.

Tymbark, dnia 26 kwietnia 2022

.....
pieczętka imienna

.....
pieczętka imienna

podpisy osób upoważnionych do reprezentacji Zleceniobiorcy i zaciągania zobowiązań finansowych

Pouczenie

Sprawozdanie składa się osobiście lub przesyła przesyłką poleconą na adres PFRON w przewidzianym w umowie terminie (w przypadku sprawozdań składanych drogą pocztową, decyduje data stempla pocztowego).

Zleceniobiorca (-y) zobowiązany (-i) jest (są) do załączenia sprawozdania w formie papierowej oraz w wersji elektronicznej na nośniku (płyce CD lub DVD).